

บทบาทด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการวิทยาลัยครู



นางทัศนีย์ คุ้มเขื่อน

005475

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย


2525

ISBN 974 - 560 - 985 - 4

I 15489330

2/2/25

ROLES OF RECTORS IN FACULTY DEVELOPMENT IN TEACHERS' COLLEGES



Mrs. Tasanee Supanatee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

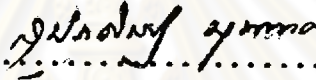
Chulalongkorn University

1982

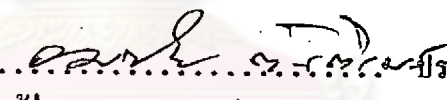
หัวข้อวิทยานิพนธ์      บทบาทด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการวิทยาลัยครู  
โดย                              นางทัศนีย์    ศุกเมธี  
ภาควิชา                        บริหารการศึกษา  
อาจารย์ที่ปรึกษา            ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์    บุญจิตราดุลย์

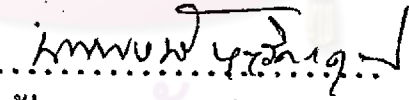
---

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

  
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์    บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

  
..... ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย    ตันติเมธ)

  
..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์    บุญจิตราดุลย์)

  
..... กรรมการ  
(อาจารย์ประธาน    จันทรเจริญ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์      บทบาทด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการวิทยาลัยครู  
ชื่อนี้สิต                      นางทัศนีย์    สุภเมธี  
อาจารย์ที่ปรึกษา      ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์    บุญจิตราคุณ  
ภาควิชา                      บริหารการศึกษา  
ปีการศึกษา                2524

บทคัดย่อ



### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหน้าที่ปฏิบัติด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการวิทยาลัยครู ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอธิการ และอาจารย์เกี่ยวกับ หน้าที่ปฏิบัติ  
ด้านพัฒนาอาจารย์ และพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ

### สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของอธิการ และอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครู เกี่ยวกับหน้าที่ที่  
ปฏิบัติด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ ไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นของอธิการ และอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครู เกี่ยวกับพฤติกรรม  
ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ ไม่แตกต่างกัน

## วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยประชากร 2 กลุ่ม คือ อธิการวิทยาลัยครู จำนวน 34 ท่าน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 404 ท่าน รวมทั้งสิ้น 438 ท่าน จากวิทยาลัยครู 34 แห่ง ที่สุ่มได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ชุด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ และแบบประเมินค่า ประกอบด้วย สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามเกี่ยวกับ หน้าที่ที่ปฏิบัติในการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ 6 ด้าน และพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ 5 ด้าน ได้ส่งแบบสอบถามไป จำนวน 448 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 438 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.76

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t - test

## ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ที่ปฏิบัติด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ 6 ด้าน ได้แก่ การประชุมอบรม สัมมนา ศึกษาต่อ และบรรยายทางวิชาการ, การผลิตเอกสารประกอบการสอน เขียนบทความ และตำรา, การวิจัยพัฒนาและทดลองทางวิชาการ, การสังเกต เยี่ยมเยียน ดูงาน ศึกษาจากอาจารย์อาวุโส, การทำงานเป็นโครงการ และทำเป็นรูปแบบคณะกรรมการ, การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และกิจกรรมด้านอื่น ๆ ตามความคิดเห็นของอธิการเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก แต่ความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ 5 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการริเริ่มสร้างสรรค์ และปรับปรุงแก้ไข, พฤติกรรมเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และประสานงาน, พฤติกรรมเกี่ยวกับการยอมรับ และให้

กำลังใจ, พฤติกรรมเกี่ยวกับการสังคม และการพูดจูงใจ, พฤติกรรมเกี่ยวกับการแสดงออกทางบุคลิกภาพ จิตใจ และอารมณ์, ตามความคิดเห็นของอธิการเห็นว่า อธิการแสดงออกอยู่ในระดับ มาก ยกเว้นพฤติกรรมเกี่ยวกับการแสดงออกทางบุคลิกภาพ จิตใจ และอารมณ์ อธิการมีความเห็นว่า แสดงออกในระดับมากที่สุด แต่ความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า อธิการได้แสดงออกอยู่ในระดับ น้อย ยกเว้น พฤติกรรมเกี่ยวกับการแสดงออกทางบุคลิกภาพ จิตใจ และอารมณ์ อาจารย์มีความเห็นว่า อธิการได้แสดงออกในระดับ มาก

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอธิการ และอาจารย์เกี่ยวกับ หน้าที่ที่ปฏิบัติด้านการพัฒนาอาจารย์ และพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาอาจารย์ของอธิการ ปรากฏว่า อธิการ และอาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title       Roles of Rectors in Faculty Development in  
                         Teachers' Colleges

Name                       Mrs. Tasanee Supametea

Thesis Advisor       Assistant Professor Noppongs Bunyajitradulya

Department           Educational Administration

Academic Year       1981

ABSTRACT

The Purposes of the Study:

1. To Study the faculty development functions in practice at present of the rectors of Teachers' Colleges.
2. To study the faculty development behavior of the rectors of Teachers' Colleges.
3. To compare the rectors' and instructors' opinions regarding faculty development functions and behavior of the rectors of Teachers' Colleges.

Hypothesis:

1. The opinions between the rectors and instructors regarding the faculty development functions of the rectors of Teachers' Colleges do not differ.

2. The opinions between the rectors and instructors regarding the faculty development behavior of the rectors of Teachers' Colleges do not differ.

Procedures:

The sampling used in this research was composed of two groups of persons: 34 rectors and 404 instructors in Teachers' Colleges, totalling 438 people from 34 Teachers' Colleges.

The instruments used in this study were two forms of questionnaires including a check-list and a rating scale. These instruments included items about the status of the sample populations, six areas of questions about the faculty development functions and five areas of questions concerning the faculty development behavior of the rectors of Teachers' Colleges. Four hundred forty-eight copies of the questionnaires were distributed and four hundred thirty-eight completed copies (97.76%) were returned.

The data were analysed by using percentages, means, standard deviations, and the t-test.

Findings and conclusions:

1. The opinions concerning the faculty development functions of the rectors in the six areas including (1) in-service training, seminars, further study and providing academic lectures; (2) producing of instructional materials, articles and textbooks;



(3) producing of research and academic experimentation programs;  
 (4) observation, visitation, co-teaching and fieldtrips;  
 (5) project groups and committee working groups; (6) academic climate motivation and other beneficial activities, as performed by the rectors, the opinions of the rectors are at the above average level while the instructors' opinions are at the below average level.

2. In the five areas of faculty development including (1) display of initiative and improvement; (2) help and coordination; (3) recognition and motivation; (4) socialization and persuasion; (5) physical, mental, and emotional behavioral expression; as shown by the rectors, the opinions of the rectors are at the above average level, especially in the last area in which the opinions <sup>are</sup> at the superior level. The instructors' opinions are at the below average level, except in the last area in which their opinions are at the above average level.

3. The opinions between the rectors and instructors in both the faculty development function and the faculty development behavior of the rectors in Teachers' Colleges are significantly different at the 0.01 level.



### กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ควบคุมการวิจัย ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงัด อุทรานันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เถรยอด ที่ได้ให้คำแนะนำ และปรับปรุงโครงร่างวิทยานิพนธ์ อาจารย์พะยอม แก้วกำเนิด อธิบดีกรมการศึกษาค้นคว้า ได้กรุณาออกหนังสือขอความร่วมมือ ในการวิจัยไปยังอธิการวิทยาลัยครูต่าง ๆ อาจารย์แสงจันทร์ ธีระรัตนพันธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านภาษาอังกฤษ ตลอดจนท่านอธิการ และคณาจารย์วิทยาลัยครูผู้ได้ให้ความ กรุณาตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ อาจารย์สุเมธ วิสัยรักษ์ ที่ช่วยในการจัดพิมพ์

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับจากทุกท่าน ที่กล่าวนามข้างต้น จึงขอขอบ พระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ทัศนีย์ สุภเมธี

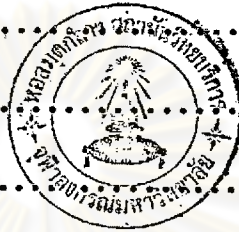
27 เมษายน 2525

ศูนย์วิทยุทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	ช
กิตติกรรมประกาศ .....	ญ
ตารางประกอบ .....	ฉ
บทที่	



1. บทนำ .....	1
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	10
ขอบเขตของการวิจัย .....	10
สมมติฐานของการวิจัย .....	10
ข้อจำกัดของการวิจัย .....	11
ประโยชน์ของการวิจัย .....	11
ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย .....	11
วิธีดำเนินการวิจัย .....	14
ลำดับขั้นในการเสนอรายงานการวิจัย .....	15
2. หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	16
ความหมายของบทบาท หน้าที่ พฤติกรรม พัฒนาอาจารย์ .....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ .....	24

	หน้า
× ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย .....	27
× องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอาจารย์ .....	31
× การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาจารย์ .....	32
× การพัฒนาอาจารย์ในต่างประเทศ .....	33
/ การพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ .....	33
/ การพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาใน ประเทศสหรัฐอเมริกา .....	39
/ การพัฒนาอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย .....	43
/ การพัฒนาอาจารย์ในวิทยาลัยครู .....	49
/ สรุปจากวรรณคดี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	65
3. วิธีดำเนินการวิจัย .....	66
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	66
สมมติฐานของการวิจัย .....	66
ประชากร .....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	74
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล .....	77
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	80
ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม .....	80
ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ปฏิบัติในการพัฒนาอาจารย์ และพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพัฒนาอาจารย์ .....	87

	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	140
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	140
วิธีดำเนินการวิจัย .....	140
สรุปผลการวิจัย .....	143
อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ .....	175
บรรณานุกรม .....	177
ภาคผนวก .....	185
ประวัติผู้เขียน .....	216

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับมา .....	73
2	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ .....	81
3	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ .....	82
4	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุราชการ .....	83
5	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา .....	84
6	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอธิการ จำแนกตามระยะเวลา ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหาร .....	85
7	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะวิชา .....	86
8	ข้อมูลด้านการประชุมอบรม สัมมนา ศึกษาต่อ และบรรยายทางวิชาการ ของอธิการ .....	87
9	ข้อมูลด้านการผลิตเอกสารประกอบการสอน เขียนบทความ และตำรา ของอธิการ .....	90
10	ข้อมูลด้านการวิจัย ทนคว้า และทดลองทางวิชาการของอธิการ .....	92
11	ข้อมูลด้านการสังเกต เยี่ยมเยียน ดูงาน ศึกษาจากอาจารย์อาวุโส และทัศนศึกษาของอธิการ .....	94
12	ข้อมูลด้านการทำงานเป็นโครงการ และทำเป็นคณะกรรมการของอธิการ ..	96
13	ข้อมูลด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และกิจกรรม ด้านอื่น ๆ ของอธิการ .....	98
14	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับ การริเริ่ม สร้างสรรค์ และปรับปรุงแก้ไข ของอธิการ .....	100

ตารางที่	หน้า
15	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และประสานงาน ..... 102
16	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการยอมรับ และให้กำลังใจ ..... 104
17	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการสังคม และการพูดจูงใจ ..... 106
18	ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงออกของบุคลิกภาพ จิตใจ และอารมณ์ ..... 108
19	ข้อมูลค่านิยมการประจุมอบรม สัมมนา ศึกษาต่อ และบรรยายทางวิชาการ . 110
20	ข้อมูลค่านิยมการผลิตเอกสารประกอบการสอน เขียนบทความ และตำรา .. 113
21	ข้อมูลค่านิยมการวิจัยค้นคว้า และทดลองทางวิชาการ ..... 116
22	ข้อมูลค่านิยมการสังเกต เยี่ยมเยียน คุงาน ศึกษาจากอาจารย์อาวุโส และทัศนศึกษา ..... 118
23	ข้อมูลค่านิยมการทำงานเป็นโครงการ หรือทำเป็นรูปแบบคณะกรรมการ ... 120
24	ข้อมูลค่านิยมการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และกิจกรรมด้านอื่น ๆ .... 122
25	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการริเริ่มสร้างสรรค์ และปรับปรุงแก้ไข ..... 124
26	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และประสานงาน ..... 126
27	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการยอมรับ และให้กำลังใจ ..... 128
28	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการสังคม และการพูดจูงใจ ..... 130
29	ข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับการแสดงออกของบุคลิกภาพ จิตใจ และอารมณ์ ..... 132
30	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอธิการ กับอาจารย์เกี่ยวกับหน้าที่ ที่ปฏิบัติ ด้านการพัฒนาวิชาการอาจารย์ของอธิการ ..... 134
31	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอธิการ กับอาจารย์เกี่ยวกับพฤติกรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาวิชาการอาจารย์ของอธิการ ..... 137